

Charakteristika okresu Plzeň-město

Okres Plzeň-město leží zhruba uprostřed Plzeňského kraje, na západě a severu sousedí s okresem Plzeň-sever, na jihu a jihovýchodě s okresem Plzeň-jih a na východě s okresem Rokycany. **Rozloha** okresu (261,4 km²) zaujímá 3,4 % z celkové rozlohy kraje. Celková hustota obyvatelstva k 31. 12. 2022 činila 770,9 obyvatel na 1 km². Okres Plzeň-město je nejmenším, ale zároveň nejhustěji osídleným okresem Plzeňského kraje.

Okres Plzeň-město má 15 obcí, z toho 2 se statutem města (Plzeň a Starý Plzenec). Do konce roku 2006 byl okres Plzeň-město tvořen pouze městem Plzeň, s platností od 1. 1. 2007 patří do okresu Plzeň-město dalších 14 obcí: Dýšina, Chrást a Kyšice (z okresu Plzeň-sever) a Chválenice, Letkov, Lhůta, Losiná, Mokrouše, Nezavětice, Nezvětice, Starý Plzenec, Štáhlavy, Štěnovický Borek a Tymákov (z okresu Plzeň-jih). Okres Plzeň-město představuje zároveň správní obvod obce s rozšířenou působností (SO ORP) Plzeň, který se dále člení na dva správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (SO POU) Plzeň a Starý Plzenec.

Z hlediska **životního prostředí** patří Plzeň a její okolí k nejvíce zatíženým oblastem. Měrné emise zjištěné v okrese Plzeň-město několikanásobně převyšují hodnoty měrných emisí v celé ČR. Město Plzeň a jeho okolí je zatíženo vysokou koncentrací škodlivých látek z průmyslových aktivit a silniční dopravy. Přetížená silniční síť se výrazně podílí na zhoršeném životním prostředí nejen emisemi (tuhými a oxidy siřičitými a dusíku), ale i hlukem. Přesto se na území nachází 12 maloplošných chráněných oblastí.

Zemědělství nemá v Plzni a přilehlém okolí výrazné postavení. Zemědělské podniky k 31. 12. 2022 hospodařily na 12 397 ha zemědělské půdy (47,4 % z celkové výměry okresu), z toho ornou půdu tvořilo 8 696 ha (70,1 % zemědělské půdy). Nezemědělská půda zaujímala 13 745 ha, z toho výměra lesních pozemků činila 6 547 ha (47,6 %). Rostlinná výroba v okrese Plzeň-město byla zaměřena zejména na pěstování pšenice, ječmene, brambor, řepky a kukuřice (na zeleno i na siláž). Živočišná výroba se soustřeďuje především na chov skotu a prasat.

Silniční a dálniční síť v okrese Plzeň-město k 1. 1. 2023 měřila 244,6 km, z toho dálnice tvořily 11,6 km, silnice I. třídy 59,5 km, silnice II. třídy 59,5 km a silnice III. třídy 113,9 km. Okres protínají železniční tratě regionálního i celostátního charakteru, 6 celostátních tratí přímo vyjíždí z Plzně (do Prahy, Českých Budějovic, Klatov a Železné Rudy, Domažlic, Chebu a Žatce).

K 31. 12. 2022 žilo na území okresu Plzeň-město 201 517 **obyvatel**. Podle počtu obyvatel je okres Plzeň-město nejlidnatějším okresem Plzeňského kraje a bydlí zde 33,3 % obyvatel kraje. V krajském městě Plzni žilo 181 240 obyvatel, tj. 89,9 % obyvatel okresu. Od roku 2013 se počet obyvatel okresu každoročně zvyšoval. Nejvíce obyvatel žilo na území okresu ve sledovaném období právě v roce 2022 a meziroční nárůst je také historicky největší (13 110). Počet obyvatel rostl výhradně díky kladnému migračnímu saldu. V roce 2022 se v okrese živě narodilo 1 863 dětí a zemřelo 2 170 obyvatel.

Z hlediska věkové struktury dosahuje okres Plzeň-město čtvrtého nejvyššího průměrného věku v Plzeňském kraji. **Průměrný věk** obyvatel zde ke konci roku 2022 činil 42,8 let. Vysoký podíl staršího obyvatelstva okresu dokumentuje i hodnota **indexu stáří**. Ten zde činil 131,9, což představuje druhou nejvyšší hodnotu tohoto indexu v Plzeňském kraji. Meziročně v okrese vzrostl počet obyvatel ve věku 65 let a více o 1,0 % a počet obyvatel v produktivním věku (15–64 let) i počet dětí ve věku 0–14 let shodně o 1,1 %.

Podle **registru ekonomických subjektů** bylo k 31. 12. 2022 v okrese evidováno 56 264 ekonomických subjektů, z toho největší podíl tvořily fyzické osoby (71,0 %). Jedním z nejvýznamnějších a nejrozvinutějších odvětví okresu Plzeň-město je průmysl, a to jak strojírenský, tak i potravinářský. Strojírenský průmysl je zastoupen zejména podniky HP-Pelzer s.r.o. (výroba autodoplňků), LASSELSBERGER, s.r.o. (výroba a prodej keramických obkladů a dlažeb pro bytovou keramiku), ŠKODA TRANSPORTATION a.s. (výroba vozidel pro městskou a železniční dopravu), Daikin Industries Czech Republic s.r.o. (tepelná čerpadla a klimatizace) a BORGERS CS spol. s r.o. (výroba tkanin a textilních podlahových krytin). K významným potravinářským podnikům v okrese patří Plzeňský Prazdroj a.s. (největší vývozce piva), BOHEMIA SEKT s.r.o. ve Starém Plzenci (významný producent vín a sektů) a STOCK Plzeň-Božkov s.r.o. (tradiční výrobce lihovin). Mezi další největší zaměstnavatele

okresu patří také Fakultní nemocnice Plzeň, Západočeská univerzita, Plzeňské městské dopravní podniky, a.s. anebo Statutární město Plzeň.

V průběhu 10 let dosáhla intenzita **bytové výstavby** v okrese Plzeň-město nejvyšší hodnoty v roce 2020, kdy na 1 000 obyvatel středního stavu připadlo 6,13 dokončených bytů. V roce 2021 došlo k poklesu na hodnotu 4,36, v roce 2022 se hodnota intenzity bytové výstavby nepatrně zvýšila na 4,60. Nejnižší hodnota tohoto ukazatele za sledované období byla v okrese zaznamenána v roce 2015 (2,07). V roce 2022 byla v tomto okrese zahájena výstavba 986 bytů, z nichž 80,9 % bylo v bytových domech. Celkem bylo dokončeno 912 bytů a 73,1 % z nich bylo v bytových domech.

Podle údajů **úřadu práce** zde bylo k 31. 12. 2022 evidováno 3 762 uchazečů o zaměstnání, z toho 2 123 žen, 174 absolventů a mladistvých a 544 občanů se zdravotním postižením. Na 1 pracovní místo připadlo 0,4 uchazečů. K 31. 12. 2022 činil podíl nezaměstnaných osob v okrese 2,80 % a oproti roku 2021 se zvýšil o 0,22 procentního bodu. Nejvyšší podíl nezaměstnaných osob byl dosažen v delší časové řadě v roce 2013 (6,15 %), nejnižší podíl naopak v roce 2018 (1,79 %).

V roce 2022 zabezpečovaly v okrese **zdravotní péči** 4 nemocnice. Bylo zde zaměstnáno 1 747 lékařů a na 1 lékaře připadlo v průměru 114 obyvatel, což je nejméně z celého Plzeňského kraje. V roce 2022 dosáhlo průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v okrese Plzeň-město hodnoty 5,044 %, což je nejnižší hodnota mezi okresy Plzeňského kraje.

Centrum vzdělanosti v okrese i v regionu představuje město Plzeň, které svým rozvinutým školským systémem umožňuje širokou nabídku vzdělávání. Ve školním roce 2022/2023 představovala síť **předškolních a školských zařízení** v okrese Plzeň-město 72 mateřských škol, 49 základních škol, 6 gymnázií, 22 středních škol vyučujících obory odborného vzdělávání bez nástavbového studia a 7 se studiem nástavbovým. Další možnosti studia poskytuje 1 konzervatoř a 4 vyšší odborné školy. Vysokoškolské vzdělání nabízí Západočeská univerzita ve svých 9 fakultách (ekonomické, pedagogické, filozofické, právnické, aplikovaných věd, elektrotechnické, strojní, zdravotnických studií a designu a umění Ladislava Sutnara).

Bohatý kulturní život a cestovní ruch v okrese Plzeň-město se koncentruje zejména do města Plzně. V Plzni můžeme najít několik divadelních scén, stálých kin, přírodní amfiteátr, muzea, galerie a knihovny. Historické centrum města Plzně patří k významným městským památkovým rezervacím. Plzeň je také neodmyslitelně spjata s tradičním pivovarnictvím. Pivovar Plzeňský Prazdroj patří mezi nejznámější pivovary na světě. V letních měsících návštěvníci mohou ocenit zejména Boleveckou rybníční soustavu, kolem které vede hustá síť turistických stezek a cyklostezek nebo přehradní nádrž České údolí.